

ABSTRACTS – ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

P. A. AGAPITOS, *The literary death of enemies in the «Autobiography» of Nikephoros Blemmydes.*

The present study examines the narrative and structural function of death scenes in the autobiographical work *A Partial Account of My Personal History* by Nikephoros Blemmydes (1198-1269). The literary analysis demonstrates that the sixteen death scenes, nine of which concern personal enemies or adversaries of the author, are not simply testimonies to the author's belief in God, but mark him as an elect of God, who suffers for his faith through persecution and temptation.

The specific motif of the enemies' death goes back to the Biblical *topos* of the «death of God's persecutor» (e.g., King Antiochos in 2 Maccabees), which had been exploited in early Church history and hagiography to link, in a symbolic manner and through a metaphorical discourse, a person's life to his manner of death. Blemmydes, by presenting the horrifying deaths of his enemies as just punishments by God, elevates his autobiography into an «autohagiography». In this respect the *Partial Account* is an innovative and highly individual product of late Byzantine literature.

DIA FILIPPIDOU, *Rhyme as a feature of style in the Erotokritos in comparison with other literary works of the Cretan Renaissance.*

Recent studies have demonstrated that rhyme can be considered a significant element of style in dramatic works of the Cretan Renaissance. The present article seeks to add new observations based on initial examination of the rhyme of the period's masterpiece, *Erotokritos*, occasioned by the publication of a new book containing a concordance and other word-tables (Dia Philippides - David Holton, with the technical collaboration of John Dawson, 1996-98).

The new book on the *Erotokritos* is modelled to a large extent on a similar handbook produced a decade ago (Philippides, 1986) for the contemporary play, *The Sacrifice of Abraham*, often posited to be the work of the

same author. The *Erotokritos*, however, is more complex in its structure than the drama (ca. ten times as long, divided into five books of diverse subject matter [love, war], comprised of an interchange of narrative and dialogue). The additional complexity should be taken into account when studying the rhyme of the romance, or comparing the rhyme of the two works.

Comparative examination of the most frequent sounds, words and rhyming pairs found in the rhyme of *Erotokritos* and *The Sacrifice of Abraham* suggests that the choice of rhyme words is motivated by the content (subject matter). Thus, for example, with regards to their most frequent rhyme words, the five books of the romance show behavior similar to one another, and a difference from the drama. Prior study of the morphology of the rhyme had indicated that the choice of rhymes is influenced by literary genre —*Erotokritos* having a hybrid nature, alternating between narrative and dialogue.

It is clear that further study is needed, juxtaposing the narrative and the dialogue parts of the romance and the dialogue of other contemporary dramas. The new word-tables provide the basis for such study and the beginning of a databank for the literature of the period.

P. ROÏLOS, *The dead as a tree in Greek laments. The use of metaphor in ritual oral poetry.*

Drawing on theoretical paradigms from the fields of anthropology and oral poetics, this article proposes a new approach for the study of metaphor in ritual oral poetry, exploring at the same time the complex dialogic inter-relationships between metaphor and metonymy, as these manifest themselves in ritual oral songs. More specifically, this paper focuses on the metaphor of the dead as plants, particularly trees, in Greek ritual laments. After categorizing and systematically discussing the main types of this metaphor, the article investigates its iconic/symbolic connotations. The emphasis is put not on the textual dimensions of these songs but on their performativity, which, as this article argues, invests the already dynamic trope of metaphor with a particular dramatic potentiality. The performative context of ritual songs calls for an analysis of metaphor in general and the metaphor of the dead as plants in particular as a condensed linguistic, and potentially dramatic, expression of traditional cosmological beliefs.

X. ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ - CHR. GASTGEBER, *Έλληνες μοναχοί στην Ουγγαρία. Δύο έγγραφα από τον 17ο αιώνα σχετικά με τη ζητεία και την επιρροή των Ουνιτών στο Άγιον Όρος.*

Ένα μεγάλο κεφάλαιο στην ιστορία της Τουρκοκρατίας αποτελεί η δραστηριότητα της ελληνικής Διασποράς, την οποία φωτίζουν και μια σειρά από έγγραφα ευρισκόμενα σήμερα στις χώρες που αποτελούσαν την αυτοκρατορία των Αψβούργων. Σε αυτήν τη Διασπορά στηρίχθηκε η ορθόδοξη Εκκλησία, όταν οι ποικίλες καταστάσεις εντός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας δημιούργησαν οικονομικά αδιέξοδα, τα οποία ανέλαβε να σηκώσει στους ώμους της η γενναιοδωρία των ομόδοξων κυρίως ηγεμόνων και ομογενών.

Με αφορμή ένα έγγραφο από τα Κρατικά Αρχεία της Βουδαπέστης, το οποίο, αναφερόμενο στη ζητεία Σιναϊτών μοναχών στην Ουγγαρία, απαγορεύει στο μέλλον την άσκηση της στις χώρες των Αψβούργων, αναλύονται τα αίτια και οι επιπτώσεις της πολιτικής αυτής από την πλευρά της αυστριακής αυλής. Η απαγόρευση αυτή, η οποία ανάγεται σε δεκρέτο του Πάπα Κλήμεντα ΙΒ' (1736) χρησιμοποιήθηκε από τις καθολικές μοναρχίες για την προώθηση της Ουνίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων.

Σχετικό με τη δραστηριότητα της Καθολικής Εκκλησίας υπέρ της Ουνίας είναι και το δεύτερο δημοσιευόμενο έγγραφο, στο οποίο αναζητούνται ουνιτικά μοναστήρια για αθωνίτη μοναχό που προσχώρησε στην Ουνία. Η ανάλυσή του αποδεικνύει την έκταση που έλαβε η ουνιτική προπαγάνδα στον ορθόδοξο χώρο, η οποία εμφανίστηκε είτε με την ίδρυση κολεγίων και σχολείου στις Καρυές είτε ως προϋπόθεση για την παραχώρηση άδειας ασκήσεως ζητείας στις ορθόδοξες κοινότητες καθολικών μοναρχιών.

Τέλος διερευνώνται τα αίτια που οδήγησαν την Αυλή των Αψβούργων σε μια φαινομενικά αντιφατική πολιτική, αφενός παραχώρηση ελευθεριών και προνομίων στην ορθόδοξη μειονότητα στο πρόσωπο των Σέρβων εποίκων και αφετέρου ανάληψης εκκαθαριστικών επιχειρήσεων και δημεύσεων περιουσιών σε περιπτώσεις που οι ορθόδοξοι αρνούσαν να προσχωρήσουν στους κόλπους της Ουνίας. Τα αίτια αυτά, που αναζητούνται πέρα από την αναμενόμενη επίδραση της Καθολικής Εκκλησίας στην πολιτική ηγεσία, εντοπίζονται κυρίως στο φόβο για τη στάση που θα κρατούσε σε περίπτωση σύρραξης με τη Ρωσία, καθώς και στην πολιτική του συγκεντρωτισμού που εγκαινίασε η Αυστροουγγαρία σε μια προσπάθεια να διασκεδαστούν οι φυγόκεντρες δυνάμεις που δημιουργούσε η πολυεθνική δομή της αυτοκρατορίας (στην προκειμένη περίπτωση

ση ο καθολικισμός και η Ουνία θα μπορούσαν να αποτελέσουν το συνδυαστικό κρίκο των χωρών των Αψβούργων). Η κατά καιρούς ενίσχυση του ορθόδοξου στοιχείου της αυτοκρατορίας συνδέεται με οικονομικά οφέλη του κράτους μέσω του εμπορίου και, κυρίως, με την εξάρτηση των Αψβούργων από τους ορθοδόξους, οι οποίοι στα νοτιοανατολικά σύνορα της αυτοκρατορίας δεν αποτελούσαν απλώς τους ακρίτες αλλά τη συντριπτική πλειονότητα του αυστριακού στρατού κατά του οθωμανικού κινδύνου.

C. G. PATRINELIS, *Reactions to the Revolutionary Movement of Rigas and to the Activities of Poulios Markou Pouliou (1798)*.

The brothers Pouliou are well known as publishers of Greek books in Vienna, as editors of the first Greek newspaper, and also as the printers of Rigas' revolutionary pamphlets. Yet, nothing was known about the activities of the elder, Poulios Markou Pouliou, during the crucial years 1797-1800. Now, a private letter, written by a certain Lazarou at Zemun, Serbia, on March 31, 1798, and addressed to his brother at Siatista, Greece, sheds some light on Poulios' movements at that time. In particular, in 1797 and early 1798 Poulios visited Jassy, Bucharest, Constantinople, Thessaloniki, and towns of Western Macedonia, where he sold «dirty books», according to Lazarou. Actually, they were mainly political treatises propagating the ideas of the French Revolution, though there were also several other books of daring erotic literature. No doubt, both kinds of books reflected the political and literary preferences of Rigas and his followers. Beside Poulios, other members of Rigas' circle (such as Ioannis Tourountzias, Constantine Doukas et al.) are described by Lazarou as «malignant people», worthy «of being impaled or hanged».

The edition of Lazarou's letter is followed by an extensive commentary.

G. SAUNIER, *Παρατηρήσεις για το ύφος της Μέλπως Αξιώτη*.

Το ύφος, κύριο στοιχείο της πρωτοτυπίας της Μέλπως Αξιώτη, εξετάζεται εδώ σε δυο πεζά έργα όπου αναπτύσσεται ελεύθερα: *τις Δύσκολες Νύχτες και Το Σπίτι μου*.

Το λεξιλόγιο είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό. Η βάση του ανήκει σε μια εκλεκτή και γνήσια λαϊκή δημοτική. Το ιδιωματικό στοιχείο παίζει σημαντικό ρόλο, σε σχέση με τη Μύκονο, ακόμα και στη μορφολογία. Αλλά η αθηναϊκή γλώσσα και η καθαρεύουσα δεν απουσιάζουν.

Υπάρχει εξαιρετικά μεγάλη συντακτική ελευθερία, με εντυπωσιακά ανακατέματα γενών και πτώσεων, και στη δομή της φράσης μεγάλη συχνότητα του ανακόλουθου σχήματος, των παρενθέσεων, της ασυμμετρίας, των περιττών λέξεων ή, αντιθέτως, των ελλειπτικών εκφράσεων. Η έλλειψη είναι γενικό γνώρισμα του ύφους της. Μια από τις μορφές της είναι η ημιτελής φράση. Πρόκειται για στοιχείο του προφορικού λόγου, όπως και η διατάραξη της σειράς των λέξεων, και εν μέρει οι ποιητικοί ρυθμοί και τα ρεφρέν.

Οι μεταφορές της Αξιώτη είναι συχνά απροσδόκητες, εκείνες των προσώπων της μερικές φορές δυσνόητες, επειδή δεν είναι αμέσως προσιτό το συμβολικό τους σύστημα. Οι μετωνυμίες συνδυάζονται πολλές φορές με προσωποποιήσεις πραγμάτων ή αισθημάτων. Οι περιφράσεις, στις Δύσκολες Νύχτες είναι συχνά περιφράσεις αληθινής ή προσποιητής άγνοιας.

Πέρα απ' αυτά, παρατηρούνται πολλές ασυνήθιστες και ιδιότυπες φρασεολογίες, που κορυφώνονται στους λόγους των παιδιών, των τρελών, των ιστορικών ντοκουμέντων.

Η αρχή της ποικιλίας διέπει και τη γενική δομή των έργων, σε σημείο που η εμφάνιση «κανονικών» τμημάτων συμβάλλει κι αυτή στην έκπληξη. Ο κόσμος της πεζογράφου είναι κόσμος ζωντανός.

Η θέση του λεξιλογίου φανερώνει μια επιθυμία να κατονομάζονται τα όντα και τα πράγματα του κόσμου. Η σημασία του λόγου, και μάλιστα του προφορικού, είναι άλλο βασικό χαρακτηριστικό. Κι όμως τα έργα είναι στο έπαρκο γραμμένα: η αναζήτηση της ποικιλίας, το παιχνίδι με τα διάφορα γλωσσικά επίπεδα κτλ., είναι σαφείς ενδείξεις. Στο επίπεδο του ύφους, όπως και σε άλλους τομείς, τα έργα της Μέλπως Αξιώτη αποτελούν θρίαμβο της λογοτεχνίας.

NOTES

THEODORA ANTONOPOULOU, *An unpublished homily by Euthymios I, Patriarch of Constantinople on the Presentation of the Virgin* (BHG 1112q).

— The Patriarch Euthymios I († 917) is a well-known personality. Several homilies of his, dating from the period before his patriarchate survive, among them the short homily on the Presentation of the Virgin, which is published here for the first time. The introduction to the edition deals with the problems of the manuscript tradition of the homily, its date, contents and style as well as its place in the homiletic output of the author.

T. KAPLANIS, *On Michael Glykas' collection of proverbs*. — Michael Glykas' collection of proverbs, addressed in 1164 to the Emperor Manuel I Komnenos, consists in fact of two different collections, one in verse and one in prose. Although the first may be ascribed with certainty to Glykas given its characteristic language, form, structure and themes, there are doubts regarding the authorship and character of the second collection; these doubts are reinforced by a note found in codex Paris. gr. 228.

D. A. CHRISTIDIS, «Ὁ παρὰ τοῦ λυρικοῦ ... θυμόσοφος». — In a passage of the letter from Georgios Tornikis to Andronikos Komnenos (p. 109, 12-13 Darrouzès), where the adjective *θυμόσοφος* is mentioned in connection with a «lyric poet», the editor believes, as is apparent from the apparatus fontium p. 275, 25-26, that the author is guilty of a lapse of memory in attributing to the «lyric poet» a passage from Aristophanes. In fact there is no such lapse. The author is simply referring to the Pindaric phrase (*Ol.* 2,86 [94]) *σοφὸς ὁ πολλὰ εἰδὼς φυᾶ*, and uses the epithet *θυμόσοφος* because it characterizes people of special genius or wide learning. We find a similar combination of *θυμόσοφος* with this particular Pindaric echo in Tornikis' contemporary Eustathios, Metropolitan of Thessaloniki, in *Παρεκβολαὶ εἰς τὴν Ὀμήρου Ἰλιάδα* 173, 1-4 (I p. 265.18-22 van der Valk; 678, 62-64 (II p. 451, 21-24 van der Valk); *Παρεκβολαὶ εἰς τὴν Ὀμήρου Ὀδύσειαν* 1404, 21-23 (I p. 39, 29-31 Stallbaum).

G. S. HENRICH, *Some Remarks about Proper Nouns in the Tocco Chronicle*. — In his *edition princeps* (Rome, 1975), Giuseppe Schirò (Sch.) has not quite respected the personal and topographical names of the *Tocco Chronicle*. Since this material deserves the interest of the linguist, the philologist, and the historian, the author would like to make the following proposals (V = Vaticanus graecus 1831, the *codex unicus*):

1. The neo-hellenized name of one of the sons of Carlo I Tocco, *Μενῶνος/Μενοῦνος* (vv. 31338/41; 1949) derives neither from a non-existent **Menumo* (Sch.) nor from *Μένων* (*Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*) but from *Mèmnone/*Mennóne*, i.e. is the hero of the Iliad *Μέμνων*.

2. Concerning the forms of four place names: restore τοῦ Ζαβέρδας (V, Sch. 158) into the acc. τοῦ(ς) Ζ.; instead of τὸ *Βρωμοπίδ(α) (Sch.: tit. III 24) write τὸ *Βρωμοπίδ(ι(ν)); stress *Κόπρινα*, according to V, instead of **Κοπρίνα* (Sch.: tit. I 27); retain the hypercorrect Ἴαλγος (V 2164) instead of Schirò's normalizing Ἴαργος.

3. Delete three ghost words: correct Ἀκρόμερα (V, Sch. 46), not

recorded elsewhere, into Ξηρόμερα; by take σερβιῶν (V, Sch. 1197) not as a common noun (Sch.: «dipendenti», supposedly from it. *servi*) but as a people's name *Σερβιῶν, for Σερβῶν/Σέρβων “Serbs”; interpret [ton moreón] (V 3681/9) not as τῶν *Μοραίων “inhabitants of Morea” (Sch.) but as τὸν *Μορέον for τὸν Μορέαν “Peloponnese”.

4. Cancel four cases of “ghost accentuation” (Sch.: «accentazione romanza»): read not *Φράγκιαν (20) nor *Σέρβιαν (710), *Κεφαλόνιαν (1866), *Ἰτάλιαν (3331) as Sch. does, but in all these instances -ίαν, according to V.

5. Reestablish palatalization of [l] and [n] in three cases, where V doesn't mark it, by writing Γαλάσον, as in v. 1073, for Γαλάσσ(ι)ον (Sch. 161. 1060); not Κεφαλληνούς (V, Sch. 1369) but Κεφαλλην(ι)ούς; not Μαντένας (V, Sch. 2150) but, following v. 3524, Μαντένειας or Μαντέν(ι)ας.

6. Clarify five cases of the “Μάρκο-Μπότσαρης type” of “loose composition”: print Δήμο-Μπούα τοῦ Ἄλβανίτου, not Δήμο(υ) Μπούα τοῦ Ἄ. (Sch. 2288); not ὁ Σγούρο(ς) Μπούας (Sch. 1113) but, according to V, ὁ Σγούρου-Μπούας (unstressed [u] for [o] due to *northern* Modern Greek vocalism); instead of Νικολαφράγκον (Sch. 1759) Νικολοφράγκον with V (composition proper, besides Νικόλα-Φράγκος 2152); not Παῦλο(ς) Σπάτας 468 and Παῦλο(υ) Σπάταν 484 (Sch.) but in both instances Παῦλο-Σπ. (V: Παυλω Σπ.); not Γκίνη(ς) Σπάτας (Sch. 790) but, again according to V, Γκίνη-Σπάτας (similar passages 797.804.812).

With these proposals, the author hopes to have contributed to a better understanding of twenty proper nouns in the *Tocco Chronicle*. (For further recent conjectures concerning the same text see Henrich, «Konjekturen zur Tocco-Chronik und weitere Siebzehnsilber dieses Textes», in: *Lesarten. Festschrift für Athanasios Kambylis zum 70. Geburtstag*, edd. Ioannis Vassis et alii, Berlin [de Gruyter] 1998, 273-282).

D. LIAKOS, *The marble door-frames in the new Katholikon of the Monastery of Xenophontos*. — In the new Katholikon of the monastery of Xenophontos, the seven marble door-frames hold special interest. They are made of good quality white marble and are divided into two groups. The first group is constituted by the door-frames of the side-lateral entrances of the narthex and the eso-narthex and also the door-frame of the south external side with two centered droop arches in lintels, whereas the neoclassical bowed door-frames of the principal entrances of the narthex and eso-narthex, belong to the second group.

Apart from their exceptional typological and morphological elements, we should also note the information provided by codex 262 of the mo-

nastery, according to which the door-frames were produced in 1833 in Constantinople. Consequently, morphological analysis of the door-frames along with the information from codex 262 indicate the artistic level in Constantinople during the first half of the 19th century.

The range of artistic trends and morphological elements, as also the choice of certain types of door-frames for specific places, show the artistic concerns of the workshop. Furthermore, the presence of the neoclassical tendency, combined with the traditional and baroque motifs on the second group door-frames, characterizes the particular workshop.

All the above shows us that Constantinople still remained a place where artistic production was represented by interesting and fine artifacts, such as those under consideration.